

אבות תקנום

תמצית סוגיות ה"דף היומי

מתוך "דרך ישרה" מסכת עירובין

פרשת הוה"מ פסח דפים טו - כב

דרך ישרה תמצית הדף

לדף טו

*פרוץ כעומד. *שתי וערב. *אבעיא דר"ה.

א. פרוץ כעומד לרב פפא מותר דקסבר שה' אמר למשה לא תפרוץ רובה, ולרב הונא בר"י אסור דקסבר גדור רובה. והשמעות 1. במשנתנו שירא שחנתה בבקעה והקיפיה כלי בהמה אם גבוה עשרה טפחים מטלטלין בתוכה ובלבד שלא יהיו פרצות יתירות על הבנין ומשמע דאם הוו כמו הבנין שרי וברב פפא ולכן במסקנא פסקינן כוותיה, ולר"ה קשיא. 2. המקרה סוכתו בשפודין אם יש רווח ביניהן כמותן כשירה, לר"ה בנכנס ויוצא וקשיא דאפשר לצמצם, אלא במעדיף או שנותן ערב על שתי. 3. שירא שהקיפיה בגמלין צריך שלא יהיה ביניהם כמלא גמל, ודחי בנכנס ויוצא. 4. פחות משלשה טפחים שרי פרוץ מרובה, ושלשה עד ארבעה טפחים אסור שיהא בין זה לזה כמלואו פרוץ כעומד, ובפרוץ מרובה על העומד אסור אף כנגד העומד. לרב פפא מלואו זהו בנכנס ויוצא, ולר"ה תני פרוץ מרובה אגב סיפא דתני עומד מרובה. 5. מארבעה טפחים עד עשר אמות בפרוץ כעומד שרי כנגד העומד ובעומד מרובה שרי אף כנגד הפרוץ, ולר"ה תני הכי אגב רישא דפרוץ מרובה. 6. לר"ה הברייתא לא עירבה את דין פחות משלשה טפחים עם שלשה טפחים, כיון שפסולא דרישא הוא כדי שלא יזדקר הגדי ופסולא דסיפא משום פרוץ כעומד. ואתי לאביי כרבנן דמודו שמתיר כנגדו רק בארבעה טפחים, ולרבא כרשב"ג ומודה דבשלושה פסול כיון שיכול הגדי להכנס. 7. דפנות עם פתחים וחלונות בעינן עומד מרובה על הפרוץ תיובתא דרב פפא, ואפ"ה הלכתא כוותיה דשרי כיון דמשנתנו דייקא כוותיה כדלעיל.

ב. מקיפין ע"י לבוד בקנים של שתי ובחבלים של ערב אם גובהן עשרה טפחים, ופליגי מתי נותנים כל צרכן 1. לרבי יהודה דווקא בשיירא. 2. לחכמים אף ליחיד בדרך ובלבד שלא יהיה בית סאתים פנוי. 3. לרבי יוסי בר"י אף בשיירא בעינן שתי וגם ערב ובלאו הכי נותנים ליחיד ושנים בית סאתים ולשלשה שש. 4. לחכמים אף ליחיד בישוב שרי.

ג. האיבעיא דרב המנוא 1. להו"א בעומד מרובה על הפרוץ בחבלים, ומייתי ממשנתנו דצריך ששיעור החבלים יהיה מעט יותר מטפת, ודחי דאם יעמידנו למעלה אתי אורא משני הצדדים ומבטל ליה, ואם יעמידנו באמצע הוי עומד מרובה על הפרוץ משני רוחות. 2. למסקנא אם נתן בתוך לבוד לקרקע מחצלת שבע וחקק בה שלשה. 3. לרב אשי האיבעיא במחיצה תלויה, דבחורבה לא מהני ורק במים הקילו.

לדף יז

*שינוי בשבת בדירין. *הקולא במחנה. הדרון!

א. היו שלשה אנשים ובשבת אחד מת או שהיו שנים ובשבת נתווסף אחד, לרב הונא שבת גורמת ומותר

ולרב יצחק דירין גורמין ואסור, ומייתי פלוגתא גבי מחיצה שנפרצה בשבת דרבי יהודה מתיר לאותה שבת ורבי יוסי אוסר 1. להו"א באותה מחלוקת. 2. דחינן דרב הונא אתי אף כרבי יוסי משום דהכא קיימי מחיצות. 3. רב יצחק אתי אף כרבי יהודה, כיון דהכא ליכא לדירין.

ג. הדברים שהקילו במחנה של מלחמה 1. מותרין בגול עצים יבשים, ואף דאיכא תקנת יהושע מיהו הותר טפי כל סוגי העצים וכן תלושים ויבשים. 2. חונים בכל מקום. 3. במקום שנהרגים שם נקברים ואפילו שאינו מת מצוה, ומת מצוה קונה מקומו מלבד במוטל על המיצר שהותר לפנותו ואז יש להעדיף שדה בור ואח"כ שדה ניר ואח"כ שדה זרע. 4. פטורין מרחיצת מים ראשונים, אבל מים אחרונים חובה מפני סכנת מלח סדומית ושייכא גם במודד מלח. 5. פטורים מדמאי, כב"ה דמאכילין את האכסניא דמאי וב"ש אוסרין. 6. פטורים מעירובי חצירות אבל חייבין בעירובי תחומין שהרי לוקין עליו מדאורייתא, ומקשינן דאין לוקין להו"א בלא שבאל ולמסקנא בלא שניתן לאזהרת מיתת ב"ד, ודחי דלא כתיב אל יוציא אלא אל יצא.

הדנו עלך פרה קמא דעירובין!

פרה שני – עושין פסין

סדרה יח

*הפסין ומתניי כמאן. *פרצוף זנב. *איש ואשה.

א. דיני פסי הבראות 1. גובה הפסין עשרה טפחים, רוחבן ששה טפחים ועוביין כלשהו, לרבי יהודה ארבעה שנראין כמו שמונה ולר"מ צריך להוסיף עוד ד' פשוטין. 2. השיעור ביניהן כמלא שני רבקות קשורות אחת נכנסת ואחת יוצאת, והרבקות לר"מ הם של שלש פרות דהינו עשר אמות, ולרבי יהודה של ארבע פרות שהם י"ג אמות ושליש, שעובי כל פרה אמה ושני שלישי. 3. מותר להקריב לבאר שראשה ורובה של הפרה תהא בפנים, דהיינו שתי אמות. 4. מותר להרחיק, לת"ק ככל שירצה ובלבד שירבה בפסין, ולר"י בית סאתים. 5. לת"ק עד בית סאתיים בלא הבור, ולר"ש בן אלעזר צריך שיהיה דווקא מרובע. ולת"ק בית סאתים נאמר דווקא במקום שלא הוקף לדירה ולא בדיר סהר מוקצה וחרצ, ופליגי מהי החשיבות שיש לפסין.

ג. מתניי כמאן אתיא 1. לחנניא עושים לבור חבלין ולא פסין, לל"ק מתניי איירי להו"א אף בבור ולמסקנא רק בבאר, ולל"ב חנניא איירי להו"א אף בבאר ולמסקנא רק בבור. 2. לר"ע עושין פסין אף לבור דרבים, ודחי דמתניי איירי בבאר משום דפסיקא בין דרבים ובין דיחיד. 3. לרבי יהודה בן בבא עושין פסין רק לבאר של רבים, ואמרינן דבמשנתנו ביראות הינו בעלמא ולעולם בשל רבים ולא בשל דיחיד.

ג. רב ושמואל פליגי אי צלע זהו פרצוף או זנב, והשמעות 1. אחור וקדם צרתני זהו לפרצוף, או אחור למעשה בראשית וקדם לפורענות המבול, אבל בחטא עץ הדעת האדם נתקלל לבסוף. 2. וייצר עם שני יודין אתי כמ"ד פרצוף, ולאידך אוי לי מיצרי ויוצרי. 3. זכר ונקבה בראם, אתי לפרצוף או שעלו במחשבה להבראות שתיים. 4. ויסגור בשר תחתנה, כמ"ד פרצוף או קאי על מקום חתך. 5. ויבן אתי כמ"ד זנב, או שה' קילעה לחוה, או שעשאה בנויה כאוצר שרחב מלמטה וצר מלמעלה עבור הולד. 6. למ"ד פרצוף, מסתברא שהזכר הלך בראש.

ד. איש ואשה 1. אסור לילך בדרך אחר אשה, אלא יסלק לצדדין, והעובר אחרי אשה בנהר אין לו חלק לעוה"ב. 2. המרצה מעות ליד אשה שיסתכל בה, לא ינצל מגהינום. 3. פליגי אי מנוח היה עם הארץ מזה שהלך אחר אשתו ולפי"ז אף לא למד מקרא גבי רבקה, או שהלך אחר דבריה ועצתה וכדאשכחן גבי אלקנה ואלישע. 4. עדיף ללכת אחרי: ארי, אשה, ע"ז, ביכ"נ בשעה שהציבור מתפללין.

סדרה יט

*ר' ירמיה אר"א. *גהנם. *בעי אב"י מרבה.

א. שמועות ר' ירמיה בר אלעזר 1. מצינו לשון דיו לגבי דיומדין במשנתנו, דיופרא בפירות שעושה פעמים בשנה, ופרצוף לגבי אדה"ר. 2. אדה"ר מאה שלושים שנה היה בנדוי וישב בתענית ופירש מאשתו והעלה

זרזי תאנים על בשרו, ואז הוליד רוחות ושדים בשכבת זרע שראה לאונסו. 3. אומרים בפני האדם רק מקצת שבחו ולא כולו, ויליף שנח היה צדיק תמים וה' אמר לו רק שהוא צדיק. 4. היונה אמרה לה' עדיפים מזונותי מיריני כזית ובידך, ממתוקין כדבש ותלויים ביד בשר ודם. 5. בית שבלילה אין נשמעין בו ד"ת נשרף. 6. מיום שחרב ביהמ"ק, דיו לעולם שישתמש בשתי אותיות שנאמר תהלל יה. 7. נתקללה בבל וגם שכניה, ובשומרון נתברכו שכניה. 8. מלך בשר ודם אם אדם נתחייב נותנים חכה בפיו, אבל מדת הקב"ה שהאדם שותק ואף מהלל ודומה כמקריב קרבן, ופושעי גויים אפילו על פתח גהנום לא חוזרים בתשובה, אבל בישראל אברהם אבינו מקבלם. 9. יש לגהנום שלשה פתחים, במדבר בים ובירושלים.

ג. שמות גהנם 1. שאול. 2. אבדון. 3. באר שחת. 4. בור שאון. 5. טיט היון. 6. צלמות, וכולהו ילפינן מקראי. 7. ארץ תחתית, גמרא. 8. גהנום, גיא בעסקי עריות. 9. תפתה, למתפתה ביצרו. 10. תוס' קשיא מעלוקה, וי"א דהוא שם חכם.

ג. איבעיות אביי מרבה 1. האריך בדיומדין כשיעור פשוטין לפי ר"מ, ומייתי דתנן ובלבד שירבה בפסין לל"ק אין ראייה ולל"ב יש מכאן ראייה דדיומדין עדיפי. 2. כיצד מתקן פסין שהם יותר מי"ג אמות ושליש אליבא דרבי יהודה, ומייתי דקאמר על יותר בית סאתים שהם מחיצה, ודחי דקאמר שיש עליהם תורת מחיצה לפיכך פרצותיהן בעשר אמות. 3. תל המתלקט עשרה טפחים לגובה בתוך ארבע אמות לאורך, תלוי במחלוקת תנאים האם אבן עגולה כשירה דאמרינן תרי רואין לחקוק ולחלק או דאמרינן רק חד רואין. 4. האם חיצת הקנים שיש בה לבוד כשרה לפסין, ומייתי דמכשרינן במחיצת הקנים ודחי דלמא זו גורדיתא דקני ותרי גוויי אילן. ולל"ב בעי על גורדיתא דקני ומייתי מחיצת הקנים, ודחה דלמא זהו קנים שע"י לבוד ותרי גוויי גדר. 5. חצר שראשה נכנס לבין הפסין מותר לטלטל ביניהם, ובשני חצירות כשלא עירבו אסורין ובעירבו פליגי אי גזרינן שיתירו בעלמא מבוי שעשוי כעין פסין, ולר"ה שרי רק בנפרצו החצירות זה לזה. 6. יבשו מים בשבת אסור מכיון שהמחיצה נעשתה עבור המים, ובבאו מים בשבת שרי כדין מחיצה שנעשתה בשבת דבשוגג מותרת לגמרי ורק במזיד מחמרינן דאסור לזרוק אליה מרה"ר וגם אין לטלטל בתוכה.

פ"ד ב

*הזורק לפסין. *ראשו ורובו ובפרה.

א. הזורק מרה"ר לפסי ביראות חייב, במאי איירי והקמ"ל 1. להו"א קשיא פשיטא דמזה שמותר לטלטל בתוכה ש"מ דהויא רה"י גמורה. 2. שעשה ברה"ר כעין פסי ביראות זורק לתוכה, וקשיא דה"נ פשיטא דהויא רה"י מזה שהותרו פסי ביראות. 3. למסקנא בבקעי בה רבים, והקמ"ל דלא אמרינן רבים מבטלי מחיצתא, ואשמועינן כאן דהכי סבירא ליה.

ג. אדם ששותה מים ברשות אחרת צריך שיכניס ראשו ורובו לשם, ובעי לגבי פרה כשמחזק אותה ומחזיק את הכלי לל"ק האם צריך ראשה ורובה, ולל"ב בעי האם סגי ראשה ורובה. והשמועות 1. במשנתנו ובלבד שתהא פרה ראשה ורובה בפנים ושותה, מוקי שמחזיק רק את הכלי ולא את הפרה, והא דאמרינן שאסור זהו באבוס שדינו כרה"י המונח ברה"ר וראשו האחד נכנס לבין הפסין וגזרינן שמא יראה שהאיבוס התקלקל ויבא לתקנו ולהכניס מרה"ר לאיבוס שהוא רה"י, אבל לא גזרינן שמא יחזיק בידו את הדלי ויכניסו לאיבוס מכיון שנמלך פטור ובשעה שהגביה לא התכוון להוציא. 2. גמל שראשו ורובו בפנים אובסין אותו מבפנים ש"מ דבעינן ראשה ורובה, ודחי דשאני גמל הואיל וצוארו ארוך. 3. בהמה כנ"ל, ודחי דלמא מדובר דווקא בגמל.

פ"ד בא

*היתר פסין. *ד"ת וסופרין.

א. ההיתר בפסי ביראות 1. פסי ביראות הותרו רק לבהמת עולי רגלים אבל אדם מטפס ועולה ברחבים מותר להוציא גם עבור אדם. 2. הותר דווקא במים חיים, דבעינן ראויים לאדם. 3. צריך ליתן לפני הבהמה שתשתה מאליה, וזהו באיבוס רה"י שעומד ברה"ר וראשו נכנס לבין הפסין. 4. אין פסי ביראות בחו"ל כיון

דלא שכיחי מתיבתא וי"א אף בבבל משום דשכיחי מיא, ואין בורגנין בבבל כיון שמצויים שטפונות וי"א אף בחו"ל משום דשכיחי גנבי.

מעלת דברי תורה ודברי סופרים 1. גודל התורה, דוד אמר רחבה מצותך מאד, איוב אמר ארוכה מארץ מדה, יחזקאל אמר שכתובה פנים ואחור, וזכריה פירשה שהיא מגילה כפולה עשר על עשר על עשרים אמות ואם תפשוט את הקיפול ותכפל לשני הצדדים נמצא ארבעים אמה על עשרים. והעולם נעשה בורת שהיא חצי אמה, נמצא שהעולם כולו אחד משלשת אלפים ומאתים בתורה. 2. שני דודאי תאנים, הטובות הם הצדיקים והרעות אלו הרשעים ועתידים שיתנו ריח. 3. הדודאים נתנו ריח אלו בחורי ישראל ועל פתחינו אלו בנות ישראל שמגידות או אוגדות פתחיהן לבעליהן, חדשים גם ישנים שעמ"י גזרו על עצמם וקיימו יותר ממה שה' גזר. 4. חדשים גם ישנים, להו"א מצוות קלות וחמורות, ולמסקנא דברי תורה ודברי סופרים. 5. יותר מהמה בני הזהר בדברי סופרים יותר מדברי תורה שיש בהן עשה ול"ת, מכיון שהעובר על דברי סופרים חייב מיתה, וכמו המעשה בר"ע ששמר את המים ליטול את ידיו. 6. להג הרבה יגיעת בשר, הלועג על דברי חכמים נידון בצואה רותחת, או כל ההוגה בד"ת טועם טעם בשר. 7. כאשר שלמה תיקן עירובין ונט"י יצאה בת קול ואמרה בני אם חכם לבך ישמח לבי גם אני, ושלמה דרש על כל דבר תורה שלשת אלפי משלים ועל דברי סופרים אלף וחמש טעמים, ועשה את התורה ככפיפה שיש לה אזנים. 8. לכה דודי נצא השדה אלו ת"ח שעוסקין בתורה מתוך הדחק, נלינה בכפרים שנראה את בני עשוי הכופרים בה' מרוב טובה, נשכימה לכרמים אלו ביכ"נ, נראה אם פרחה הגפן אלו בעלי מקרא משנה וגמרא ושם אראך כבודי. 9. קווצותיו תלתלים שיש לדרוש על כל קוץ תילי תילים של הלכות, שחורות כעורב וזה במי שמשכים ומעריב עליהם, או שמשחיר פניו עליהם, או שמשים עצמו אכזרי כעורב על בנו ובני ביתו. 10. ומשלם לשונאיו אל פניו לאבידו כביכול בנושא משוי, ולא יאחר לשונאו אבל לצדיקים ה' מאחר את שכרם שרק היום ניתן לעשות מצוות בעוה"ז ולמחר לקבל שכרם לעוה"ב.

צדקה בב

*רוחב הבור. *בקיעת רבים ובתל.

א. לרבי יהודה בית סאתים מותר בפסין, ולר"ש בן אלעזר מותר בבור בית סאתים על בית סאתים, ופולוגתייהו 1. להו"א לר"י בית סאתים בבור ופסין כיון שאדם נותן עיניו במחיצתו ולרשב"א בור בלא פסין דאדם נותן עיניו בבורו. 2. למסקנא לכו"ע אמרינן בור בלא פסין, ור"י מתיר אף בארוך וצר ורשב"א מצריך דווקא מרובע.

ב. דרך רה"ר שעוברת בפסין לר"י יסלקנה לצדדין דאתו רבים ומבטלי מחיצתא ולחכמים א"צ משום דיש כח למחיצות, ומקשינן סתירה דלר"י ניתן לערב שני בתים משני צידי רה"ר אף שרבים בוקעין ולחכמים א"א. ומתריצין 1. לר"י התם איכא שתי מחיצות מעלייתא משא"כ בפסין. 2. לרבנן הכא יש שם ארבע מחיצות, משא"כ הכא.

ג. תל שמגביה עשרה טפחים בתוך אורך של ארבע אמות ורבים בוקעין בו אמרינן דאליבא דרבי יהודה הוי רה"ר ואפילו עשויה כמעלות בית מרון דאתו רבים ומבטלי מחיצתא. והשמועות 1. חצר שרבים נכנסין לה בפתח זה ויוצאים בצדה השני רה"ר לטומאה ורה"י לשבת, ודחינן דאתי כרבנן וקמ"ל דהוי רה"ר לטומאה. 2. מבואות המפולשין לבורות, כנ"ל. 3. שבילי בית גלגול הוו רה"י לשבת, אמרינן דיהושע היה אוהב ישראל ותקן דרכים מרווחות ומסרן לרבים ומה שלא ניחא תשמשתיה מסרן ליחיד, וכן אמרינן שמעלות ומורדות שבא"י אין חייבין עליהם משום רה"ר כיון שלא דומים לדגלי מדבר שהיו בארץ חלקה.

שאלות לחזרה ושינון

א. איבעיא דרב המנונא (3)
א דה"ז

א דה"ז

א. המוח' בדירין שנשתנו בשבת ובמחיצה שנפרצה (3)

א. המוח' בפרוץ כעומד והשמועות (7)
ב. הקפה ע"י לבוד והמוח' מתי נותנים כל צרכן (4)

- א. החיוב בזורק מרה"ר לפסי ביראות (3)
- ב. המח' אם צריך ראשה ורובה בהשקאת פרה, והשמועות (3)
- א דף בא
- א. ההיתר בפסי ביראות (4)
- ב. מעלות דברי תורה ודברי סופרים (10)
- א דף בב
- א. המח' בפסין בבית סאתים, וכמאי פליגי (2)
- ב. הסתירה לחכמים ורבי יהודה בעירוב דרך רה"ר, והתי' (2)
- ג. השמועות באתי רבים ומבטלי מחיצתא (3)

- א. דיני פסי הביראות (5)
- ב. כמאן אתיא מתני' דעושין פסין לביראות (3)
- ג. המח' מהי צלע והשמועות (6)
- ד. השמועות באיש ואשה (4)
- א דף יט
- א. שמועות רבי ירמיה בר אלעזר (9)
- ב. שמות הגהנום (10)
- ג. איבעיות אביי מרבה בפסין (6)

יצאן לאור בס"ד בסדרת "דרך ישרה" מסכתות:

מנחות	בבא קמא	ברכות עם מחודדין בפין.
חולין	בבא מציעא	שבת מהדורה חדשה.
בכורות עם הקדמות ומושגים	בבא בתרא א-ב	עירובין
ערכין-תמורה	סנהדרין א-ב עם "יש סדר	סוכה
כריתות-מעילה	לגמרא" ותמצית כל המוסכתא.	מגילה-פורים עם מדרש,
נדה	מכות שבועות	תוספתא, ותמצית מחיר יין לרמ"א
וכן הלאה, כסדר ה'דף היומי'	עבודה זרה הוריות עם	גיטין
	מחודדין בפין	קידושין - עם תורתך שעשועי,
	זבחים	סימני הדין, ותוספתא

ציתן להשיג בטלפון 03-6168653 מחיר כל חוברת על הש"ס: 5 ₪.

חיבורים נוספים מבית "דרך ישרה":

נשיח בחוקין 1270 מצוות לפי כל השיטות של מוני תרי"ג המצוות.	שירת ישראל - סוגיות מסכת ב"ק.	באהבת תשגה תמיד - שיהות באהבת תורה ודרכי זכירתה מהגאון רבי בונים שרייבר שליט"א.
בחקותין אשתעשע - על תרי"ג מצוות, לשיטת בה"ג ואזהרות ר"ש אבן גבירול.	קיצור חודים מנוקד ומסודר.	איזוהי דון ישרה - כיצד ללמוד לשון ולזכור, עם הכנה למסכת מכות.
עתים לתורה - לוחות ללימוד יומי לכל יהודי, עם הרב מרדכי גנוט שליט"א.	קיצור אלשין רות	הקדמות ומושגים - סדר קדשים, ובקרוב בס"ד על סדרי זרעים וטהרות.
	קיצור אלשין אסתר	
	קיצור אלשין איכה	
	בקרוב בס"ד על שה"ש וקהלת.	

ניתן להצטרף לקהל הקוראים,

ולקבל את העלון במייל

לפרטים תגובות והערות:

yesodot100@gmail.com

~25~

המערכת

בקרוב יופיעו בס"ד מסכתות יבמות וכתובות!